

JUDr. Ivana Janů: Osobní údaje si musí chránit především každý sám

25. 2. 2016 13:15

Již šest měsíců stojí JUDr. Ivana Janů v čele Úřadu pro ochranu osobních údajů (ÚOOÚ). Zkušená právnička si jako hlavní cíl stanovila přesvědčit své kolegy, že její cesta, jak ÚOOÚ získat lepší pověst i respekt veřejnosti, je správná.

Foto: ÚOOÚ

Popisek: **Předsedkyně Úřadu pro ochranu osobních údajů JUDr. Ivana Janů**

V rozhovoru, který nedávno poskytla Parlamentním listům, se rovněž vyjadřuje k tomu, jaké problémy jejímu Úřadu přináší zákon o státní službě a v čem v dnešní době ona sama spatřuje význam ochrany osobních údajů i soukromí.

Jaké jsou vaše priority coby předsedkyně Úřadu pro ochranu osobních údajů?

Jsou v zásadě dvě. První prioritou je sice malá, ale nezbytná reorganizace našeho Úřadu. Kromě předsedy je totiž podle zákona jmenováno i sedm inspektorů, kteří jsou se svými týmy nosnou páteří Úřadu. A odbor kontroly, který nově získal samostatnost, by měl zajistit propojení všech kontrolních procesů, které v rámci naší dozorové činnosti probíhají.

A druhá priorita?

Tou je nově zřízený analytický útvar, který by měl vytvořit „znalostní“ databázi. Měl by shromáždit a analyzovat dosavadní stanoviska a rozhodnutí, sledovat současnou legislativu i judikaturu nejvyšších domácích i evropských soudů a kauzy řešené obdobnými úřady v zemích Evropské unie. Podle mě je nesmírně důležité sledovat, jak se konkrétní problém

v rozhodovací praxi vyvíjel a jaké stanovisko k němu zaujal například Nejvyšší správní soud a nebo Ústavní soud. Podle mého názoru toto sledováno příliš nebylo, protože se Úřad řídil především zákonem o ochraně osobních údajů a dá se říci, že byl ve své činnosti zahleděn hlavně sám do sebe.

V médiích vzbudila pozornost věta z vašeho projevu v Senátu, a sice: „Úřad byl pouze vykladačem vlastního práva.“ Můžete tuto myšlenku rozvést?

Už jsem ji naznačila v předchozí odpovědi. Ochrana soukromí je jedním z nejzákladnějších práv a ovlivňuje míru svobody ve společnosti. Například v Listině jsou jí věnovány hned čtyři články, což jen svědčí o tom, o jak obsáhlou, důležitou, ale i z mnoha aspektů nahlíženou problematiku se jedná. A není možné ji vykládat či definovat jednotně jen na základě jednoho zákona, to by byl příliš úzký a zjednodušený pohled. Každý člověk je individualitou s různou potřebou ochrany soukromí, každá situace je variantní a vyžaduje různý přístup. Potřeba soukromí se však může dostat i do konkurence s jinými základními právy, zabývají se jí nejvyšší soudy domácí i mezinárodní. Vždy je třeba hledat proporce v uvažování i posuzování, čemu dát přednost a jak vyvážit potřeby soukromí a veřejného zájmu. Na to jeden zákon, i když je věnovaný ochraně osobních údajů, dát pokaždé odpověď nemůže.

Proč je třeba osobní údaje chránit a v čem vidíte největší nebezpečí, které jim hrozí?

Chránit osobní údaje si musí v první řadě každý sám a je také na každém, jak je na tuto věc citlivý. Pokud se dotyčný rozhodne, že se o své soukromé a osobní údaje starat nebude, nikdo mu v tom bránit nemůže. Myslet si však, že s takovým postojem nejsou spojena rizika, domnívat se, že mně se nemůže nic stát, je chybou, která se už mnohokrát i tragicky projevila. Problémem bývají zejména případy, kdy dochází k neoprávněné manipulaci s kombinací více údajů, což může vést – a v českém prostředí také v několika tisících případech ročně vede – ke krádeži identity, a tedy například úvěrovým či hypotečním podvodům. Nutno připomenout, že také zveřejňování osobních údajů na sociálních sítích je živnou půdou pro nejrůznější kriminální činnost.

Úřad působí v Česku už 15 let. Došlo podle vás během té doby k posunu ve vnímání ochrany osobních údajů veřejností?

Především se výrazně změnily problémy spojené s ochranou osobních údajů. Jen výjimečně – i když i dnes jsou tyto excesy mediálně zajímavé – se vyskytují případy, kdy se naleznou dokumenty s osobními nebo i citlivými údaji, například ze zdravotnické dokumentace, někde na skládce, což svědčí o tom, že správce nepřijal všechna opatření potřebná k tomu, aby nemohlo dojít k neoprávněnému nebo nahodilému přístupu k osobním údajům. Celá problematika se dnes zaměřuje výrazněji na potřebu nastavování pravidel zpracování osobních údajů, jejich účelnosti a zákonnosti již v době, kdy se o vzniku např. nějaké databáze uvažuje.

Jaký vliv při ochraně osobních údajů přikládáte novým technologiím a sociálním sítím?

S rozvojem technologií vzrůstá riziko zneužití osobních údajů. Dříve byla kartotéka s osobními údaji uložena v nějaké uzamčené místnosti na jednom konkrétním místě. Dnes, v době uchovávání údajů v ‚cloudu‘, který se z kapacitních důvodů ‚stěhuje‘ i v rámci kontinentů, se dostáváme k otázkám, jaký právní řád a jaké standardy ochrany kde platí, jak je

aplikovat a vymáhat. Také v souvislosti se sociálními sítěmi, které vznikly většinou v systému založeném na odlišném přístupu k ochraně osobních údajů, se dnes na evropské úrovni naráží na to, jak v geograficky bezbřehém světě internetu efektivně zajistit odpovídající úroveň ochrany, která je garantována a vyžadována evropskými právními předpisy.

Souhlasíte s názorem, že nejohroženější skupinou jsou školáci a studenti? Vidíte v činnosti úřadu možnosti, jak tuto skupinu oslovit a pomoci ji chránit?

Školáci a studenti jsou jistě jednou z nejohroženějších skupin. Nemají totiž dostatek zkušeností na to, aby si uvědomili, že jejich chování v digitálním světě, v prostředí internetu a sociálních sítí může mít dopad do jejich reálného života. A v médiích se dnes a denně dočítáme o tom, že zdánlivě nevinná informace, že je někdo s celou rodinou na dovolené, byla pobídkou pro zloděje a podobně. Bohužel nejsou neznámé ani případy, kdy bezbřehá otevřenost a důvěřivost na sociálních sítích vedla k vydírání nebo zneužití. Nemusí se jednat o přímé a okamžité důsledky, ale děti a mládež si často neuvědomují, že to, co o sobě zveřejňují dnes, jim nemusí být milé někdy v budoucnosti. Ale z prostředí internetu už neodstraní nikdy nic s naprostou jistotou. Považují práci s neustále dorůstajícími generacemi dětí za nezbytnou. Forma výchovy, aby byla přínosná, musí být činěna pokud možno zábavnou formou a přizpůsobena jejich věku a chápání.

Pracovní kariéra předsedkyně Úřadu pro ochranu osobních údajů JUDr. Ivany Janů

Právnickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze ukončila v roce 1973, o rok později dosáhla doktorátu práv v oboru mezinárodního práva veřejného.

1973 - 1983 právní specialista ve Výzkumném ústavu vodohospodářském Praha

1979 - 1989 soudce přisedící u Obvodního soudu pro Prahu 6

1983 - 1989 vedoucí právník ve stavební firmě Instav Praha

1989 - 1993 poslankyně České národní rady. Do ČNR byla kooptována v únoru 1990. Místopředsedkyně zahraničního výboru, členka ústavněprávního, mandátového a imunitního výboru, 1993 členka Parlamentní komise pro tvorbu Ústavy

1991 - 1993 vedoucí delegace Parlamentu České republiky v Radě Evropy ve Štrasburku,

1993 - 2001 soudkyně a místopředsedkyně Ústavního soudu České republiky

1998 - 2001 členka právní sekce Rady Evropy - Benátská komise

2001 - 2004 zvolena Valným shromážděním OSN ad litem soudce Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii

2004 - 2014 soudce Ústavního soudu České republiky

2005 - 2014 členka Sboru poradců International Criminal Law Services Foundation se sídlem v Haagu

Září 2015 - dosud předsedkyně Úřadu pro ochranu osobních údajů

Partner článku

https://www.youtube.com/watch?v=zWquuo2_i-0

<http://www.krajsektory.cz/stredocesky-kraj/12350-osobni-udaje-si-musi-chranit-predevsim-kazdy-sam-rika-v-rozhovoru-sefka-uradu-na-ochranu-osobnich-udaju.htm>

<http://www.vzory.cz/uou/judr-ivana-janu-osobni-udaje-si-musi-chranit-predevsim-kazdy-sam/#.VtQLYVThYdU>